

ністичних думок і позицій, слововживання, що представляє буттєві дихотомії, пошуки шляхів глибокого пізнання й вирішення проблем;

• філософічність і науковість (вчення про три світи, теорія сродної праці знаходять осмислення в більшості творів).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Корпанюк М. Григорій Сковорода – джерело нашого буття. *Переяславські сквородинівські студії. Збірник наукових праць. Філологія. Філософія. Педагогіка*. Ніжин, 2015. С. 3–5.
2. Ермоленко А.М. Спадщина Г.С. Сковороди і сучасність (до 300-річчя від дня народження). Стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 26 лютого 2020 року. *Вісник НАН України*. 2020. № 4. С. 68–72.
3. Боева Є.В. Онімний простір у художньому світовідтворенні Г. Сковороди. *Записки з ономастики*. 2008. № 11. С. 72–80.
4. Александрович Т. Система біблійних образів у творчості Григорія Сковороди. *Літературознавчі обрії*. Вип. 17. С. 126–129.
5. Боева Є.В. Заголовки у творчій спадщині Григорія Сковороди (структурно-семантичний аспект). *Записки з ономастики*. 2005. № 9. С. 3–11.
6. Ушкалов Л.В. Українське барокове богомислення. Сім етюдів про Григорія Сковороду. Харків : Акта. 2001. 222 с.
7. Бокшань Г. Міфологеми першостихій у творчості Г. Сковороди та Г. Пагутяк. *Переяславські сквородинівські студії. Збірник наукових праць. Філологія. Філософія. Педагогіка*. Ніжин, 2015. С. 3–11.
8. Борисов В.А. Наукове осмислення української мови як інтелектуальної діяльності людини в ХІХ ст. *Український світ у наукових парадигмах. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди*. Харків : ХІФТ. 2014. Вип. 1. С. 93–100.
9. Торчинський М.М. Етнокультурна знаковість власних назв. *Наукові записки ТНПУ імені В. Гнатюка*. Серія: Мовознавство. 2011. № 1(20). С. 123–130.
10. Шевченко Л. Інтелектуальна еволюція української літературної мови. Київ, 2001. 478 с.

УДК 81'221:159.942.3:82-31(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.25.1.9>

НЕВЕРБАЛЬНЕ ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ ЛЮДИНИ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ ТЕТЯНИ П'ЯНКОВОЇ «ЧУЖІ ГРІХИ»

NON-VERBAL EXPRESSION OF EMOTIONAL STATES OF A PERSON IN THE ARTISTIC DISCOURSE OF TETYANA PYANKOVA "SOMEONE'S SINS"

Прокопович Л.С.,

orcid.org/0000-0002-4882-5322

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій
Мукачівського державного університету

У пропонованій статті розглядається невербальне вираження емоційних станів людини в художньому дискурсі. Виявлено лексеми для вираження цих станів в авторському мовленні, окреслено їхню лінгвостилістичну природу й семантико-стилістичне навантаження в організації тексту. Матеріалом дослідження послугував роман Т. П'янкової «Чужі гріхи». З'ясовано, що для сучасного етапу розвитку мовознавства й суміжних наук постала необхідність зважати на явища на межі між мовознавством і психологією, мовознавством і етнокультурологією. Дібрано корпус лексем для експлікування невербального емоційного стану людини. Виразження невербального емоційного стану людини авторка, зокрема, передає через зображення зовнішньо портретних характеристик персонажа. Скажімо, психологічний стан часто описується через очі. Інтенсивність вияву почуттів передає сполука очі + дієслово із семою 'дивитися') Через дієслівні контекстуальні синоніми до лексеми дивитися – ковзнула; свердлов, обмацав, спостерігав, виричав, дивився, зиркаючи, поїдав, вижирав, зиркав, блимнула увиразнено внутрішній стан пригніченості, самотності, моральної некомфортності персонажів. Власну мікропарадигму має лексема сльоза. Це не тільки метонімічний вияв семантики «людина, що плаче», а й активний компонент епітетних та порівняльних структур. Епітети гіркими сльозами, чорними сльозами, велика груба сльоза та порівняння гарячі аж шкіру палять стають стрижнем негативних образів, обростають новими лексичними та асоціативними зв'язками. Парадигма інших

зовнішньо портретних деталей зуби, губи, чоло, лоб, лице, руки, голова, горло, брова достатньо розвинена і входить до складу епітетних, метафоричних та порівняльних структур.

Здійснений аналіз свідчить, що невербальне вираження емоційних станів людини в художньому дискурсі Тетяни П'янкової «Чужі гріхи» визначені не тільки національно-культурними установками, психоментальними особливостями автора, а й комплексом мовних засобів, які актуалізуються як мовним, так і позамовним контекстом.

Ключові слова: емоції, антропоцентрична модель, лінгвокультурний аспект, лексико-стилістичні засоби, експлікація, експресивність, зовнішньо портретні деталі.

The proposed article considers the nonverbal expression of human emotional states in artistic discourse. The tokens for the expression of these states in the author's speech are revealed, their linguistic-stylistic nature and semantic-stylistic load in the organization of the text are outlined. The material of the research was T. Pyankova's novel "Other People's Sins". It was found that for the current stage of development of linguistics and related sciences there is a need to take into account the phenomena on the border between linguistics and psychology, linguistics and ethnocultural studies. A body of tokens was selected to explain the nonverbal emotional state of a person. The author, in particular, conveys the expression of the non-verbal emotional state of a person through the image of externally portrait characteristics of the character. For example, a psychological condition is often described through the eyes. The intensity of the expression of feelings is conveyed by the combination of eyes + verb with the seed ('to look') Through verb contextual synonyms to the token to look - slipped; drilled, touched, watched, growled, looked, peered, ate, survived, peered, blinked distinctly the inner state of depression, loneliness, moral discomfort of the characters. The token of a tear has its own microparadigm. This is not only a metonymic manifestation of the semantics of "crying man", but also an active component of epithet and comparative structures. Epithets with bitter tears, black tears, a big rough tear and comparisons are hot until the skin burns become the core of negative images, overgrown with new lexical and associative connections. The paradigm of other externally portrait details teeth, lips, forehead, face, hands, head, throat, eyebrows is sufficiently developed and is a part of epithet, metaphorical and comparative structures.

The analysis shows that the non-verbal expression of human emotional states in the artistic discourse of Tatiana Pyankova "Other people's sins" is determined not only by national and cultural attitudes, psychomental features of the author, but also a set of language tools that are actualized in both linguistic and extralinguistic contexts.

Key words: emotions, anthropocentric model, linguistic and cultural aspect, lexical and stylistic means, explication, expressiveness, externally portrait details.

Постановка проблеми. У контексті сучасної антропологічної лінгвістичної парадигми виникає необхідність дослідження сфери емоцій. Варто зазначити, що незважаючи на те, що емоції були об'єктом дослідження у лінгвістиці (А. Вежицька, В. Г. Гак, Дж. Лакофф, Н. А. Красавський, В. В. Леонт'єв, В. І. Шаховський та інші), все ще залишається нерозв'язаною низка проблем. Особливості відображення емоційного світу людини мовними способами та засобами мовлення у художньому дискурсі. Про складність об'єкта дослідження свідчить те, що досі не існує однозначного визначення поняття емоція, яке розглядається як психологічне явище, як тип поведінки, як психічна діяльність. Але науковці одностайні у тому, що емоції включені у структуру свідомості та мислення, пов'язані з різними когнітивними процесами. Вони не несуть інформацію про зовнішні об'єкти, про їхні зв'язки та відношення, а також про ті об'єктивні ситуації, в яких відбувається діяльність суб'єкта. Їхньою особливістю є те, що вони безпосередньо виражають відношення між мотивами та їх реалізацією, яка пов'язана з цими мотивами діяльності. Це стає можливим, оскільки емоції – утворення особистісні [1, с. 31]. Так, І. А. Троїліна виділяє три сфери в емоційних проявах особистості: – органічне життя – афективно-емоційна чуттєвість; до неї відносять елементарні задоволення, невдоволеність, які переважно пов'язані з фізіологічними

потребами; – предметні почуття – матеріальні інтереси; вони пов'язані з володінням певними предметами, зайнятістю деякими видами діяльності і виявляються в захопленні одними предметами, людьми, видами діяльності та відразу до інших; – узагальнені почуття світосприйняття – духовні, моральні потреби; такі почуття і потреби пов'язані з мораллю та ставленням людини до світу, людей, соціальних подій, моральних категорій, цінностей [2]. Як зазначають науковці: «Традиційно емоційна сфера людини та її вплив на діяльність вивчалися психологією і практично не включалися до компетенції лінгвістики. Когнітивна теорія емоцій (емоціологія), що об'єднує досягнення когнітивної психології і лінгвістики, окреслила нову проблематику вивчення емоційних явищ. У дослідженнях використовуються отримані в інших галузях знання про емоції (зокрема, дані когнітології), на основі яких розробляється лінгвістична концепція емоцій. Тому цілком логічним є те, що емоціологію визначають як науку про вербалізацію, вираження і комунікацію емоцій»[3, с. 5].

Особливо важливим аспектом вивчення емоційних станів людини є визначення емотивних лексем, невербального вираження емоційних станів людини та всебічний аналіз їх функціональних властивостей у художньому творі. Отже, існує проблема виявлення та аналізу невербального вираження емоційних станів людини в худож-

ньому дискурсі, потреба розв'язання якої зумовлює актуальність вибраної теми нашої розвідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мовне вираження емоцій у художньому тексті може бути виражене в прямій мові персонажа, чи в авторському описі просодії, міміки, жестикуляції, проксемики персонажа, що переживає ту чи іншу емоцію. Тобто, як зазначає Н. Киселюк, на мовному рівні емоційний стан можна «назвати, описати чи виразити» [4, с. 8]. Мовознавець

В. Сліпецька вказує на індивідуальний характер емоцій і на те, що вияв емоцій окреслює своєрідний стиль мислення людини і її мовлення. [5, с. 252].

Концентрація досліджень навколо окремих психоемоційних станів людини та їх відображення в поетичній мові сприяє глибшому з'ясуванню між художнім дискурсом і відображенням поведінки людини в соціумі, – зауважують у своєму дослідженні Л. С. Прокопович та Н. Ф. Попович [6, с. 48]. Вибудовуючи модель лексико-семантичного поля *страждання* в поетичному дискурсі другої половини ХХ століття, Л. С. Прокопович показує психоемоційний стан через ключові лексеми: *біль, жаль, туга, печаль, скорбота, самотність* У своїй розвідці дослідниця спирається на висновки вчених-психологів, які пояснюють феномен *страждання* з погляду свідомості та відбиття поведінки людини в суспільстві на її нервовій системі і загальному емоційному стані [7, с. 62].

Зазначимо, що невербальне вираження емоцій здійснюється переважно через емоційні реакції: кінеми, зміни положення тіла й виразу обличчя людини) фонацію (процес мовного продукування та психофізіологічні симптоми [8, с. 453–455].

Мета статті. У пропонованій статті маємо на меті дослідити індивідуально-авторські способи невербального вираження емоційних станів людини в художньому дискурсі Т. П'янкової «Чужі гріхи».

Постановка завдання. Мета статті зумовлює такі завдання: виявити лексеми на позначення невербального вираження емоційних станів людини в авторському мовленні, здійснити частковий компонентний аналіз значень слів, виявити особливості їх використання, простежити загальні тенденції та індивідуально-авторські параметри стилістичної та структурно-семантичної модифікації слів, особливості їх контекстного змісту в художньому дискурсі.

Виклад основного матеріалу. В аналізованому художньому творі Т. П'янкової мовні засоби відображення емоційного стану людини посіда-

ють вагоме місце як фрагмент мовно-культурної дійсності, що стосується сфери культурного життя українців. Отже, лінгвопростір роману складний та структурно-семантично різноплановий. Різні види емоцій у художньому тексті репрезентовані у прямій мові персонажа та авторському описі просодії: міміці, жестикуляції, проксемиці.

Зупинимося на невербальному вираженні емоцій, які авторка передає через зображення зовнішньої портретних характеристик персонажа.

Скажімо, психологічний стан людини часто описується через *очі*. Мовообраз очей експресивно збагачують його епітетні характеристики:

– *позитивні: ...здивився кудись у далечинь добримися сливовими очима, поглядом, замішаним на любові, сльози, теплий, ранній весні...* [9, с. 9],

– *негативні: Заплаканими очима вражено дивилася на порубане ліжко... [9, с. 13]; Чужі очі блудили навколо неї, обминаючи глибокі, залиті болем прірви її очей [9, с. 27]; Прикипіла помутнілими скляними очима туди, де посеред зеленого моріжжа, порослого дрібним зіллям, лежала її дитина [9, с. 29]; – «То що? – подумав, здичавілим оком, раптом забившись у батькову скриню. – То кров? Її кров?» [9, с. 140]; Оксана оторопіла, зупинила на чоловікові невиспані злі очі й застигла посеред хати [9, с. 161]; – Я знав, сину, – скляними холодними очима, в котрих вимерло усе, що було там живе [9, с. 188].*

Інтенсивність вияву почуттів передає сполука *очі* + дієслово із семою 'дивитися': *Гострим оком різко ковзнула; Яків приперся до нього плечима і великими палаючими очима свердлов батька ... [9, с. 182]; Уважним гострим оком він обмацав кожен кут... [9, с. 111];*

За ними зі свого місця за порожнім столом байдужим оком нерухомо спостерігав старий Фецьо... [9, с. 114]; Замуленим оком Яків побачив, як він відлітав від хати ... [9, с. 228]; Петро від несподіванки оторопів і здивовано вирячив очі ... [9, с. 201]; Михайло перший оговтався від несподіванки і прискіпливо-вивчально дивився на старшого брата ... [9, с. 88]; – Ага, не маю що робити! – огризнулася Дарина, розгублено зиркаючи то на Якова, то на мовчазного Феця за столом ... [9, с. 114]; – Я пришию, пришию... обіцяла йому гаряче, сама з острахом дивлячись на нитки, котрі, мовби оголені жили стриміли з білого полотна ... [9, с. 114]; Ніби ненароком озирався на неї, сукенку полокаючи, а сам крадькома очима поїдав, вижирив – аж давився – усе те, що видіти міг... [9, с. 135]; ...Вовком зиркав зі свого кутка..... [9, с. 135]; А далі подивилась

на нього – такого перепудженого, зіщуленого, малого та й розплакалась раптом...[9, с. 129]; Оксана **неприємно блимнула** на чоловіка.....[9, с. 178]; – **Що, брате!** – **криво зирив** на всіх Петро зі свого кута ...[9, с. 204]; Оксана **з-під лоба дивилася** на чоловіка ...[9, с. 179]; ...**дивилася в землю так дивно і страшно**, наче могла під землею видіти...[9, с. 220]. Через дієслівні контекстуальні синоніми до лексеми *дивитися* – *ковзнула; свердлов; обмацав; спостерігав; вирячив; дивився; зиркаючи; поїдав; вижирав; зиркав; блимнула* увиразнено внутрішній стан пригніченості, самотності, моральної некомфортності персонажів. Виразники динамічної ознаки (дії, процесу, стану) прислівники *різко, нерухомо, здивовано, прискіпливо-вивчально, розгублено, з острахом, крадькома, вовком, неприємно, криво, з-під лоба, дивно і страшно* в даних контекстах виконують виконують образну функцію епітета.

Як okazіонально-модифікований елемент відзначаємо авторське порівняння очей з сонцем, що закотилося за обрій, чи вагрюю: **Очі його помутніли, посутеніли, а далі геть закотилися за повіки, наче два сонця – за обрій** ...[9, с. 137]; ...**дивилася такими палаючими очима, ніби по цілій ватрі у ній горіло**.....[9, с. 175]; або: «в очах ..»: **В очах її попливла – закружляла хата** зі свічками і довгополимми тіннями...[9, с. 33]; **В очах Якову роїлося**...[9, с. 80]; **Німо дивилася Дарка на свекра, лиш в очах переброджувала гіркота**... [9, с. 111]; **Чорна ніч блудила Зеньові в очах, непроглядна, густа, як вічні болота** за їхнім ставом, мертві, затхлі, смердючі; такі, що чатують на живих і нічого не пам'ятають про мертвих... [9, с. 182].

Власну мікропарадигму має лексема *сльоза*. Це не тільки метонімічний вияв семантики «людина, що плаче», а й активний компонент епітетних структур в наступних контекстах: **Важка чорна коса впала на її вродливе лице і вимочувалася гіркими сльозами**, котрих молода газдиня нині не жаліла, давала їм вільно текти з ясних прегарних очей, стікати щоками на вилиці, на шию, а звідти – у стиглу розкішну пазуху.....[9, с. 11]; **Сльози її на голову йому капають. Гарячі – аж шкіру палят**[9, с. 67]; **Юстина поплакалася наново, залляла хату сльозами, цілий світ своїми чорними сльозами залляла**.....[9, с. 31]; **Яків ... і втер кулаком сльозу, котра нестерпно лоскотала його засмучене лице**[9, с. 38]; **Йой, та дав би Біг, дав би Біг– шепотіла Оксана і крадькома втирала сльозу, що зраджувала її око**...[9, с. 78]; **Сльози заливали її лице, згорблені плечі видавали велике горе** ...[9, с. 172]; повно-

водно **розлилася сльозами**...[9, с. 174]; **Велика груба сльоза стрімко скотилася з його ока і загубилася десь в бороді** ...[9, с. 188]. Епітети *гіркими сльозами, чорними сльозами, велика груба сльоза* та порівняння *гарячі аж шкіру палят* стають стрижнем негативних образів, обростають новими лексичними та асоціативними зв'язками.

Парадигма інших зовнішньо портретних деталей *зуби, губи, чоло, лоб, лице, руки, голова, горло, брова* достатньо розвинена і входить до складу епітетних, метафоричних та порівняльних структур. Пор. *губи*: – **Дитино моя! – Захлиналася смертельною піною, котра виходила їй із рота й запікалася на синіх губах**.....[9, с. 17]; – **Самий знаєш... – та й закусила – аж їй заболіло – пухку губу, аби хоч нині з Михайлом не сваритис**... [9, с. 73]; **Оксана скривилася та й ображено відвернулася, заповиливши губи**[9, с. 160]; **Ніби з білого молока ранкового туману впливала йому Юстина в жалобній намітці зі своїми страшними палаючими очима; з руками, у котрих – по куклі, з пересохлими порепаними губами, котрі раптом перестали пити життя**...[9, с. 129]; **Вона мовчала, обкусувала почорні губи, дрижала від холоду** ...[9, с. 173]; **І тільки губи неспокійно ворушилися, безупинно розмовляючи із задубілою під рушниками Гапією** ...[9, с. 43];

–*чоло, лоб*: **На його широкому лобі виступив піт, з очей у чотири струмки аж на шию текли сльози**, ніби гірські потоки пробили скелю і проливалися до низини.....[9, с. 36]; –*Не треба!* – **сіпався старий, вирываючись від Якова – Пустит! Можу і сам дойти! Не треба ня, ги козу, водити!** – **сварився – аж багровіли густі зморшки на його блідому лобі**...[9, с. 109]; **Оксана нахмарила чоло, глибока кривава зморшка розділила його навпіл і задрижала там, запульсувала** [9, с. 176];

–*зуби*: **А ти, онде, сціпила зуби, губу закусила, сльози свої під серцем загатила і омиваси**..... [9, с. 40]; **Ледве стримуючись, аби не кинути ляльку в п'єц, Дарина сціпила зуби, штурнула її знову на полицю**.....[9, с. 101]; **Гапія все шкірила білі зуби та й жартувала** ... [9, с. 128]; **Вона заскрипіла зубами і смачно плюнула на підлогу**... [9, с. 165];

–*лице*: **Ніч щось зробила з її лицем, з її розумом. Знекровлена була Юстина. Очі її зчорніли ще дужче**[9, с. 43]; **Лице Юстини стало суворим – аж нерухолим**...[9, с. 43]; **Лице йому почервоніло, очі налилися гнівом**... [9, с. 89]; – **Йой, відпустило троха, – раптом він видихнув з полегшенням та аж просвітлів лицем** [9, с. 98];

–руки: **Руки її - дві тонкі лозини**, податливо завиваються на його шию і тверднуть, міцнішає їх невагома, чіпка облога. Тепле, солодке їх ярмо упокорює, зневолює, полонить, припинає, прив'язує ...Бавиться з ним Гапія руками, очима, віями, губами. Дихає так близько – аж він дихати не годен. Хвилює його, дразнить, дратує, розпалює і дмухає – гасить [9, с. 61];

–голова: **Голова хиталася**, мовби шия зм'якла ...[9, с. 172]; **Вона норовливо труснула головою**...[9, с. 172]; **Вона неухважно глянула на нього – блиснули запалені червоні повіки – і відвернула голову**...[9, с. 174]; – **Йой, а брешут вони!** – Оксана **норовливо труснула головою**... [9, с. 207];

–груди: – **Боже любий, єг ня боліло**, – він хотів ще щось сказати, але **вхопився за груди і зайшовся голосним кашлем**....[9, с. 98]; **Яків зловився за груди і тяжко дихав** перекривленими ротом[9, с. 197]; **Не витримав знавіснілого погляду**, спробував відвернути голову вбік [6, с. 158];

–горло: **Давкий клубок застряг йому в горлі**, і він замовк, ковтнув слину ...[6, с. 164];

–брова: **Куклу – перепитала вражено, опанувавши себе, і так дивно повела чорною шовковою бровою, аж Петро задививсь**...[9, с. 161];

–язик: **Зенью повільно ворухив язиком** ... [9, с. 183];

–рот: **Рот йому викривала судом**, якась незрозуміла сила спотворила мужнє смагляве лице, і біла піна рясно виступила на знекровлених губах...[9, с. 97].

Заслуговує уваги експлікація емоційного стану персонажа за допомогою його *посмішки*. **Негарна посмішка** перекривала смугляве лице Оксані... [9, с. 23]; він усміхнувся **могили дивною сорм'язливою посмішкою**, такою тихою і м'якою, наче справді привів невістку до матері на оглядини[6, с. 181]. Принагідно зазначимо, що посмішка зазвичай є експлікатором емоційного стану радості, щастя, приязні. Т. П'янкова переважно використовує її для опису негативних емоційних станів.

Висновки. Аналіз дослідження невербального вираження емоційних станів людини в художньому дискурсі Т. П'янкової «Чужі гріхи» засвідчує глибоку психологізацію у художньому часо-просторовому континуумі твору. З'ясовано, що парадигма зовнішньо-портретних деталей *очі, зуби, губи, чоло, лоб, лице, руки, голова, горло, брова* достатньо розвинена і входить до складу епітетних, метафоричних та порівняльних структур. Здійснений аналіз свідчить, що невербальне вираження емоційних станів людини в художньому дискурсі визначені не тільки національно-культурними установками, психоментальними особливостями автора, а й комплексом мовних засобів, які актуалізуються як мовним, так і позамовним контекстом. Однак таке дослідження не є вичерпним. У подальших наукових розвідках зупинимось на невербальному вираженні емоцій у романі «Чужі гріхи», зокрема, через емоційні реакції: фонацію (процес мовного продукування) та психофізіологічні симптоми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гончарук М. До проблеми поняття «емоція» у лінгвістиці. URL: http://www.chnu.edu.ua/res/chnu.edu.ua/period_vudannia/web13/pdf/2012_1/Maryna_Honcharuk.pdf
2. Троїлина І. А. Функціонально-семантичний підхід в изученні проблеми мовної емотивності. *Язык и эмоции*: сб. научн. тр. Под ред. В.И. Шаховского и др. Волгоград : Перемена, 1995. С. 60–68.
3. Шаховский В. И. О лингвистике эмоций. *Язык и эмоции*: сб. научн. тр. / Под ред. В.И. Шаховского и др. Волгоград : Перемена, 1995. С. 3–15.
4. Киселюк Н. П. Вербальні та невербальні засоби актуалізації емоційного стану радості в художньому дискурсі (на матеріалі англійської прози ХХ–ХХІ століть): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02. 04. Київ, 2009. 22 с.
5. Сліпецька В.Д. Вербалізація негативних емоцій: Тенденції формування нового мовленнєвого стандарту. *Науковий вісник Дрогобицького державного університету імені Івана Франка. Серія «Філологічні науки» Мовознавство*. 2015. №3. С. 250–255.
6. Прокопович Л. С., Попович Н. Ф. Психолінгвістичний аналіз експресивних лексем у поетичному дискурсі другої половини ХХ ст. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 19. Т. 1. С. 46–51.
7. Прокопович Л. С. Лексико семантичне поле страждання у поетичному дискурсі другої половини ХХ століття. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2016. Вип. 772: Романо слов'янський дискурс. С. 61–65.
8. Варій М. Й. Загальна психологія. 3-тє вид. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.
9. П'янкова Т. Чужі гріхи: роман. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2020. 240 с.